

Poročilo šestega posvetovalnega srečanja z občani glede upravljanja populacij velikih zveri (medveda, volka in risa)

Pripravili: Irena Kavčič, Aleksandra Majić Skrbinšek

29. januar 2026

1. Povzetek ključnih ugotovitev šestega srečanja

Šesto posvetovalno srečanje lokalne deležniške platforme Pivka je potekalo v obliki strokovne ekskurzije na območje planote Lessinia, ki leži v dveh regijah: Benečija (Veneto) in Trentino - Zgornje Poadižje (Trentino - Aldo Adige). Lokalne skupnosti v Naravnem deželnem parku Lessinia, se v zadnjem desetletju soočajo s ponovnim pojavom volka. Namen srečanja je bil pridobiti neposreden vpogled v izkušnje različnih deležnikov, primerjati pristope upravljanja ter spodbuditi razmislek o prenosljivosti dobrih praks v slovenski prostor.

Srečanje je pokazalo, da so izzivi sobivanja z velikimi zvermi v Lessinii v mnogih pogledih primerljivi s tistimi v Sloveniji: visoke zahteve po zaščiti rejnih živali, administrativne obremenitve, omejena sistemska podpora rejcem ter naraščajoče napetosti med različnimi uporabniki prostora, zlasti v kontekstu turizma. Hkrati pa so udeleženci zaznali tudi pomembne razlike, predvsem v manj sistematičnem spremljanju populacij velikih zveri, večji vlogi nevladnih organizacij, manjši vlogi lovcev pri upravljanju in spremljanju ter omejenih možnostih upravljanja populacije volka.

Ekskurzija je prispevala k boljšemu razumevanju kompleksnosti upravljanja velikih zveri in potrdila pomen stalnega dialoga med deležniki, izmenjave izkušenj ter celostne obravnave tako ekoloških kot tudi socialnih in ekonomskih vidikov sobivanja.

2. Namen srečanj v okviru lokalne deležniške platforme

Občine Pivka in njen center DINA Pivka v sodelovanju z Biotehniško fakulteto Univerze v Ljubljani, Zavodom za gozdove Slovenije in Kmetijsko-gozdarsko zbornico Slovenije organizira redna posvetovalna srečanja z občani glede upravljanja populacij velikih zveri (medveda, volka in risa) in delovanja centra DINA Pivka. Srečanja v sklopu projekta LIFE WILD WOLF vodijo sodelavci Biotehniške fakultete.

Namen skupine je spodbujanje dialoga in sodelovanja med deležniki, izmenjava izkušenj ter iskanje skupnih rešitev za trajnostno sobivanje človeka in velikih zveri.

V tem kontekstu so bila do sedaj organizirana štiri srečanja lokalne deležniške platforme:

- 17. aprila 2024 smo na prvem srečanju s pomočjo SWOT analize osvetlili prednosti, slabosti, priložnosti in grožnje, povezane z delovanjem centra DINA v lokalnem okolju;
- 11. junija 2024 je bilo drugo srečanje posvečeno razpravi o številčnosti in upravljanju populacij velikih zveri v kulturni krajini ter obravnavi škod in izplačevanja odškodnin;
- 19. septembra 2024 je sledilo sodelovanje v okviru interesne posvetovalne skupine Ministrstva za naravne vire in prostor, kjer smo si ogledali primer dobre prakse zaščite pašnih živali na terenu;

- 16. aprila 2025 smo v okviru četrtega srečanja predstavili projekt LIFE Varna paša, opredelili in prioritizirali smo ciljne skupine Centra DINA Pivka, razprava pa je tekla zlasti o problematiki širjenja populacije šakala in številčnosti velikih zveri.
- 21. oktobra 2025 smo predstavili pregled 15-letnih izkušenj z ukrepi za preprečevanje škod po velikih zvereh v kmetijstvu in si ogledali izvajanje ukrepov za preprečevanje škod na območju občine Pivka.

Na tej strani so objavljena poročila s srečanj posvetovalne skupine, ki povzemajo glavne teme, razprave in sklepe ter omogočajo vpogled v napredek dialoga in upravljanja:

https://www.volkovi.si/?page_id=1931

3. Uvod

Strokovna ekskurzija v Naravni deželni park Lessinia je bila izvedena kot šesto srečanje lokalne deležniške platforme Pivka v okviru projekta LIFE WILD WOLF. Srečanje je potekalo od 23.1. do 24.1.2026. Namen srečanja je bil okrepiti izmenjavo znanja, izkušenj in dobrih praks med deležniki, ki se pri svojem delu srečujejo z izzivi upravljanja populacij velikih zveri ter sobivanja človeka z njimi.

Na območju Lessinie je prisotnost volka razmeroma nov pojav. Volk se je na območje vrnil leta 2012, ko ga je dosegel volk Slavc, ki je s svojim prihodom pomembno zaznamoval ponovno vzpostavitev volčje populacije v tem delu Italije. V primerjavi z dinarskim prostorom Slovenije ima Lessinia krajšo in drugačno zgodovino sobivanja z volkom, kar omogoča dragocen vpogled v načine, kako se lokalne skupnosti, kmetje, lovci in naravovarstvene institucije prilagajajo na njegov povratek.

Program ekskurzije je vključeval srečanja s kmeti (ovčjerejci in govedorejci), lovcem, predstavniki nevladne organizacije *Io non ho paura del lupo* in predstavniki avtonomne pokrajine Trento.

Ekskurzija je bila tako priložnost za odprto razpravo, izmenjavo izkušenj in vpogled v različne pristope, ki jih uporabljajo v regiji, kjer se je volk ponovno pojavil šele pred desetletjem. Z dogodkom smo želeli okrepiti razumevanje med deležniki v Pivki ter jim omogočiti boljšo predstavbo o praksah in izzivih, s katerimi se srečujejo drugod.

V nadaljevanju povzemamo izjave in stališča posameznih deležnikov, kot so bila predstavljena med pogovori. Vsebina predstavlja njihove individualne poglede in ne nujno dejansko stanje ali uradni stališč organizacij.

4. Kratki povzetki pogovorov z deležniki

Mattia in Sofia, kmetija *La pecora nel bosco*

Mattia in Sofia, ustanovitelja kmetije *La Pecora del Bosco*, sta več let živela izrazito nomadsko pastirsko življenje, ko sta vodila čredo približno 500 ovac mesnih pasem in se z njo sezonsko selila med pašniki, pri čemer sta se zanašala na pomoč pastirskih in ovčarskih psov. Po rojstvu hčerke sta se odločila za pomemben življenjski in poklicni preobrat ter prešla na bolj stacionarno obliko kmetovanja, pri čemer sta se usmerila predvsem v sirarstvo. Danes skrbita za okrog 100 ovac, ki jih varuje pet dobro izšolanih pastirskih psov, poleg tega pa uporabljata tudi ovčarske pse za zganjanje črede. Njun glavni izdelek je ovčji sir *pecorino*, občasno pa pridelujeta tudi rikoto, jogurt, salame in raguje. Pri izbiri pasem sta iskala kompromis med mlečnostjo in prilagojenostjo na gorske razmere, zato uporabljata predvsem robustne pasme, primerne za pašo v hribovitem okolju.

Po njunih izkušnjah do sedaj nista imela škod zaradi volka, kar pripisujeta predvsem dosledni uporabi in dobri usposobljenosti pastirskih psov. Pri tem poudarjata, da je vzgoja učinkovitega psa dolgotrajen in zahteven proces, ki zahteva intenzivno delo predvsem v obdobju od šestega meseca do približno drugega leta starosti.

Kljub dobri prilagoditvi na stacionarno kmetovanje se soočata z več izzivi, med katerimi izstopa razdrobljeno zasebno lastništvo zemljišč v Lessiniji, kjer so pašniki večinoma namenjeni govedoreji, zato se morata za pašo ovac nenehno dogovarjati z drugimi rejci. Kot težavo izpostavljata tudi birokratske ovire in pomanjkanje služb, ki bi rejcem nudile strokovno in administrativno podporo.

Omenita, da sta letos prvič prejela subvencijo za pastirske pse. Pomemben izziv predstavlja tudi množičen poletni turizem, saj obiskovalci pogosto ne upoštevajo pravil obnašanja na pašnikih in se približujejo ovcam ter psom, zato morata poleti veliko časa posvečati ozaveščanju ljudi in zagotavljanju varnega sobivanja na območju, kjer poteka glavna pašna sezona.

Slika 1: Sofia in Mattia s tablo, ki mimoidoče opozarja na prisotnost pastirskih psov na pašniku.

Mauro, kmetija Manarini

Mauro je lastnik črede krav, kmetijo pa je podedoval od svojega očeta. Družina se z govedorejo ukvarja že več generacij, torej tudi v obdobju pred ponovnim pojavom volkov na območju Lessinie. Čreda se pase prosto na obsežni planoti, kjer, kot poudari sogovornik, ograjevanje zaradi velikosti in konfiguracije terena ni izvedljivo.

Prisotnost volkov zato razume kot tveganje, ki je pri takšnem načinu reje preprosto del sistema in ga je – do določene mere – pripravljen sprejeti. Kljub temu pa izpostavlja, da bi bilo treba na ravni upravljanja opredeliti dopustno številčnost volkov, torej določiti, katera gostota njihove populacije je še sprejemljiva in združljiva z obstoječimi pašnimi praksami.

Po njegovih besedah ob trenutni številčnosti volkov povprečno izgubi približno dve kravi na leto. Takšno raven izgub ocenjuje kot še obvladljivo. Opozarja pa, da bi ob nadaljnjem povečevanju števila volkov postale izgube nesprejemljive ter bi resno ogrozile vzdržnost njegove kmetijske dejavnosti.

Slika 2: Pogovor z rejcem goveda na njegovi kmetiji

Francesco Romito, nevladna organizacije lo non ho paura del lupo

Organizacija lo non ho paura del lupo deluje kot pomemben povezovalni člen med lokalnimi skupnostmi, rejci in strokovnjaki za velike zveri. Njeno poslanstvo temelji na zmanjševanju konfliktov med ljudmi in volkovi ter na spodbujanju sobivanja. Z zbiranjem in posredovanjem preverjenih informacij, podporo rejcem pri uvajanju zaščitnih ukrepov ter z obsežnim izobraževalnim delom med prebivalci pomembno prispeva k večji ozaveščenosti in razumevanju vloge volka v prostoru.

Organizacija tudi intenzivno deluje na terenu: spremlja primere plenjenja, sodeluje z rejci pri reševanju posameznih konfliktnih situacij ter vključuje lokalne glasove v razpravo o upravljanju z volkom. Tako prispeva k bolj uravnoteženemu razumevanju prisotnosti volkov ter k oblikovanju rešitev, ki so bolj sprejemljive za celotno skupnost.

Sogovornik je predstavil tudi posebnosti naravnega parka Lessinia, ki se razteza med približno 1.000 in 2.000 metri nadmorske višine. Med junijem in oktobrom se v tem območju pase okrog 3.500 domačih živali. Lastniki goveda krave združujejo in jih pasejo skupaj, pri čemer se živali pasejo brez nadzora. Območje zaznamuje gosta prisotnost malg – tradicionalnih planinskih posesti, sestavljenih iz pastirskih stanov ter drugih funkcionalnih objektov, namenjenih poletni planinski paši; v preteklosti so služile tudi za izdelavo sira in bivanje pastirjev. Za zaščito naravne krajine, kraških pojavov, travišč ter teh tradicionalnih malg na planoti Lessinia je bil ustanovljen Parco Naturale Regionale della Lessinia.

Na območju delujejo tudi tri kmetije, ki se ukvarjajo z rejo drobnice. Vse uporabljajo pastirske pse, zato tam težav z volkovi praktično nimajo. Največje težave se pojavljajo pri govedorejcih, saj volkovi na tem območju izrazito plenijo govedo – po podatkih sogovornika domače živali predstavljajo kar približno 80 % njihove prehrane. Ta specifičen vzorec plenjenja pomembno vpliva na stopnjo strpnosti lokalnih rejcev do volkov. Med letoma 2014 in 2022 je bilo na območju Lessinje ubitih 865 pašnih živali, kar dodatno potrjuje visoko raven konfliktov ter izzive pri iskanju ravnotežja med varstvom volka in vzdržnostjo tradicionalne pašne reje.

Slika 3: Predstavitev nevladne organizacije Io non ho paura del lupo.

Luca, lovec iz lovišča Erbezzo

Lovec prihaja iz lovišča Erbezzo, kjer deluje približno 37 aktivnih lovcev. Predstavil je način upravljanja z divjadjo na njihovem območju ter spremembe, ki jih opažajo v zadnjih letih, zlasti v povezavi s prisotnostjo volka in povečanimi turističnimi pritiski.

Po njegovih opažanjih prisotnost volkov vpliva predvsem na vedenje plenskih vrst. Živali so postale bolj previdne in se težje opazijo. Številčnost jelenjadi sicer po njegovem mnenju narašča, vendar je zaradi kombinacije prisotnosti volka in velikega števila turistov njihovo opazovanje in lov bistveno težje kot v preteklosti. Lovci izvajajo monitoring parkljarjev, pri čemer navajajo, da so pred približno desetimi leti na terenu lahko opazili tudi do 100 osebkov jelenjadi, kar danes ni več običajno.

Lovci poročajo tudi o povečanem administrativnem bremenu. Danes morajo bistveno več aktivnosti dokumentirati in poročati, na primer napovedovati odhode na teren in voditi podrobnejše evidence.

Zaradi težjega opazovanja jelenjadi potrebujejo tudi več lovnih dni za doseganje načrtovanih lovnih kvot.

V pogovoru smo obravnavali tudi sodelovanje z drugimi deležniki. Z upravljavcem parka Lessinia trenutno ne sodelujejo. Park ne izvaja omejevanja števila obiskovalcev, znotraj parka pa lov ni dovoljen. Po drugi strani imajo lovci dobro sodelovanje s kmeti. Ob večjih škodah zaradi jelenjadi ali divjega prašiča se včasih s kmeti dogovorijo za izredni odstrel. Kmete vidijo kot pomembne deležnike, saj s svojo dejavnostjo pomembno prispevajo k ohranjanju kulturne krajine. Pove tudi, da za škodo, ki jo povzroča divjad, kmetje praviloma ne uveljavljajo odškodnin, saj je postopek po njihovem mnenju preveč birokratsko zahteven.

Kot velik izziv izpostavljajo turizem. Po njihovem mnenju številni obiskovalci ne poznajo pravil vedenja v prostoru in lokalne kulture. Pogosto se gibljejo tudi na območjih, kjer poteka lov. Po mnenju sogovornika bi bilo potrebno več izobraževanja za obiskovalce ter več nadzora nad njihovim gibanjem.

Izpostavljen je bil tudi izziv vstopa novih lovcev v lokalno okolje. Formalno mora oseba za pridobitev statusa lovca na tem območju tam živeti vsaj tri leta, vendar se v praksi pojavljajo izjeme. Včasih prihajajo lovci od drugod, ki nimajo enakega odnosa do prostora. Pogosto prihajajo od daleč, zato si želijo lova ne zaključiti praznih rok, temveč pridobiti trofejo ali meso.

Približno 90 % zemljišč znotraj območja parka je v zasebni lasti. Lovci morajo za izvajanje lova na tujih zemljiščih plačevati takse lastnikom zemljišč. Lastnik gozda se lahko odloči, da lova na svojem zemljišču ne dovoli – lahko ga izvaja sam ali pa ga sploh ne.

Kot pomembno vprašanje so izpostavili tudi upravljanje volka. Izrazili so željo po možnosti izvajanja lova na volka, saj menijo, da trenutno ni ravnovesja niti z vidika plenskih vrst niti z vidika škod na živini, zlasti govedu.

Slika 4: Pogovor z lovcem.

Claudio Groff, Avtonomna pokrajina Trento

Claudio Groff je pojasnil, da avtonomna pokrajina Trento uživa visoko stopnjo neodvisnosti od Rima, kar jim omogoča učinkovitejše upravljanje s prostoživečimi vrstami. Predstavil je njihove izkušnje z medvedi, ki na območju Trentina nikoli niso povsem izginili. Med letoma 1999 in 2002 so na območje preselili deset mladih medvedov iz Slovenije (sedem samic in tri samce). Naravni park Adamello Brenta je bil ustanovljen posebej za varstvo medveda. Imajo sprejet akcijski načrt upravljanja z medvedi, ki predvideva, da se konfliktnega medveda bodisi odstrelí bodisi premesti v zavetišče oziroma ogrado. Njihov prvotni predlog je bil odstrel takšnih medvedov, a je bila po političnem pritisku sprejeta možnost njihovega nameščanja v zavetišča. Poudaril je, da zapiranje medvedov v takšne ograde živalim povzroča veliko stresa in izpostavil etične dileme, povezane s tem pristopom. V zadnjih letih je populacija dosegla približno 100 živali, pokrajina pa se sooča z vse večjim številom napadov na ljudi (devet napadov v 11 letih). Eden od primerov je vključeval smrten napad na tekača — služba za prostoživeče živali je že pred tem priporočila odstranitev medveda zaradi predhodnega incidenta, vendar je Nacionalni inštitut za prostoživeče živali v Rimu vztrajal, da se medved a opremi z ovratnico in spremlja. Po drugem, smrtonosnem napadu so medveda morali ujeti in ga namestiti v ogrado blizu Trenta. V preteklosti so problematične medvede pogosto premestili v ujetništvo, vendar so se pojavili prostorski, logistični in etični izzivi, vključno s pritiski organizacij za zaščito živali, ki so zahtevale njihovo izpustitev. Zato večino medvedov, ki jih je treba odstraniti skladno z akcijskim načrtom, danes odstrelijo. Zaradi naraščajočega strahu javnosti oblasti velik poudarek namenjajo odstranjevanju atraktantov, izobraževanju prebivalcev in ozaveščanju glede varnega vedenja na

območjih s prisotnostjo medvedov. Trenutno je javno mnenje izrazito nenaklonjeno prisotnosti medvedov — kar 70 % prebivalcev nasprotuje njihovi prisotnosti. V času študije izvedljivosti za preselitev medvedov iz Slovenije pa je bilo razpoloženje povsem drugačno: približno 70 % ljudi je takrat podpiralo ohranitev ali celo povečanje populacije. Za izboljšanje sistema ravnanja z odpadki je bilo v zadnjih štirih letih namenjenih pet milijonov evrov.

Pogovor se je nato preusmeril na volka. V Trentinu je trenutno približno 25 tropov, ocenjujejo pa, da bi jih tam verjetno lahko živelo do 40. Na območju živi okoli 80.000 parkljarjev, kar zagotavlja stabilno plensko bazo. Napadi volkov na domače živali se pojavljajo, vendar so prebivalci zaradi dolgoletnega sobivanja z medvedom že navajeni uporabljati zaščitne ukrepe. Prihaja do občasnih škod na govedu, vendar vseh živali, zlasti krav, ni mogoče ograjevati. Uporabljajo 120 cm visoke električne ograje s sedmimi žicami; doslej še nikoli niso zabeležili primera, da bi volk skočil čez, so pa leta 2024 na posnetku opazili, da so volkovi uspeli prečkati ograjo med žicami. Leta 2025 je Trentino izvedel prvi zakoniti odstrel volka zaradi ponavljajočih se napadov. Od odstranitve naprej na prizadetem območju ni bilo več izgub, a Groff poudarja, da tudi v prihodnje ostaja preventiva najpomembnejši ukrep.

Slika 5: Pogovor s predstavnikom avtonomne pokrajine Trento.

5. Diskusija z udeleženci ekskurzije

V skupinski razpravi so udeleženci ugotovili, da se številni deležniki v območju Lessinie še na začetku soočanja z izzivi, ki jih prinaša ponovna prisotnost velikih zveri. Mnogi izmed opisanih primerov so se udeležencem zdeli zelo podobni tistim, s katerimi se v zadnjem desetletju srečujemo v

slovenskem alpskem prostoru, kjer se velike zveri prav tako vračajo v območja, iz katerih so nekoč izginile.

Kot pozitivno prakso so izpostavili povezovanje med vasmi in mestom, ki nekaterim lokalnim kmetijam omogoča boljše izkoriščanje tržnih priložnosti. Kmeta Sofia in Mattia sta po njihovem mnenju dober primer razumevanja, da sta sama – tako kot vse druge kmetije – pomemben del lokalnega sistema ter da njuna dejavnost ni ločena od urbanega okolja, temveč z njim vzajemno povezana.

Hkrati pa so udeleženci zaznali tudi pomembne razlike med območjem Lessinie in slovenskim prostorom. Upravljanje velikih zveri in spremljanje njihovih populacij tam ni organizirano sistematično, kot je to na primer v Sloveniji. Pomoč rejcem in ozaveščanje javnosti o zaščitnih ukrepih ali pravilnem ravnanju v naravi potekata večinoma preko ene nevladne organizacije, ki se financira predvsem iz članarin in donacij. Prav tako na območju ne izvajajo odstrela volkov, kar vpliva na dojemanje možnosti upravljanja in regulacije populacije. Deležniki so poudarili tudi, da je državna podpora zelo omejena, tako finančno kot organizacijsko.

V razpravi so se udeleženci dotaknili tudi položaja slovenskih kmetov ter malih podjetnikov. Strinjali so se, da so birokratske zahteve tudi v Sloveniji visoke, informacije pa razdrobljene, zaradi česar se morajo posamezniki pogosto znajti sami. Preko pogovorov so bolje razumeli, da imamo dejansko zelo podobne težave kot rejci v Italiji. Pogosto se namreč v javnosti poudarja, da rejci prejmejo odškodnine in subvencije, vendar se pri tem pozablja na velike količine enoličnega, vsakodnevnega dela, ki ga zahteva zagotavljanje ustrezne zaščite pred velikimi zvermi.

Omenjen je bil tudi primer uplenitve terapijskega kozla, v katerega bilo vloženo izjemno veliko časa in čustvene energije. Tak primer odpira pomembno vprašanje: kdo lahko nadomesti takšno žival? Razprava je s tem opozorila na to, da škode niso zgolj finančne, ampak lahko segajo globoko v psihosocialno dimenzijo lokalnih skupnosti.

Skupna ugotovitev razprave je bila, da je kljub razlikam med državami in sistemskimi ureditvami čutili veliko skupnih izzivov: od upravljanja in komunikacije, do podpornih sistemov, lokalnih napetosti in potrebe po boljšem izobraževanju ter povezovanju vseh, ki sobivajo z velikimi zvermi.

Slika 6: Skupinska fotografija.

6. Ključna spoznanja ekskurzije

Razprave in pogovori z deležniki v Lessinii so pokazali, da se lokalne skupnosti nahajajo v zgodnji fazi prilagajanja na prisotnost volka. Številni izzivi, s katerimi se srečujejo, so udeležencem ekskurzije prepoznavno podobni izkušnjam iz slovenskega prostora, zlasti v alpskih in predalpskih območjih.

Kot ena izmed ključnih razlik se je pokazala manj sistematična ureditev upravljanja velikih zveri v Lessinii. Spremljanje populacij, podpora rejcem in ozaveščanje javnosti so v veliki meri prepuščeni nevladnim organizacijam, medtem ko je institucionalna in finančna podpora države omejena. To vpliva na percepcijo volka ter na stopnjo sprejemanja njegove prisotnosti med lokalnimi rejci, zlasti govedorejci.

Razprava je dodatno poudarila, da škode zaradi velikih zveri niso zgolj finančne, temveč pogosto vključujejo tudi pomembno čustveno in psihosocialno dimenzijo, ki je v postopkih vrednotenja in nadomeščanja škode pogosto prezrta.

Skupna ugotovitev udeležencev je bila, da učinkovito sobivanje z velikimi zvermi zahteva celosten pristop, ki vključuje:

- jasno in pregledno upravljanje populacij,
- dostopno podporo rejcem,
- dosledno ozaveščanje javnosti in obiskovalcev prostora,

- ter dolgoročen, zaupanja vreden dialog med vsemi deležniki.

7. Vrednotenje uspešnosti srečanja

Udeleženci so na koncu srečanja izpolnili vprašalnik, v katerem so ocenili zadovoljstvo z organizacijo in izvedbo srečanja ter izrazili svoj interes do predlaganih tem.

Dogodek je ocenilo 16 udeležencev. **Povprečna ocena dogodka je bila 4,5.**

Kaj vam je bilo pri današnjem srečanju všeč?

- Všečno je bilo vse. Od organizacije, sogovornikov, sopotnikov.
- Lokalni panelisti.
- Sproščenost, izbira tematike.
- Dogodek je bil dobro organiziran, dnevni red raznolik. Prav tako so bili izbrani odlični sogovorniki, ki so znali angleški jezik.
- Podajanje mnenj drugih deležnikov.
- Veliko novih informacij, izkušnje sorodnih in zelo različnih profilov s podobnimi izzivi.
- Srečanje z ljudmi, izmenjava mnenj med različnimi deležniškimi skupinami.
- Predstavitev tematike iz različnih zornih kotov: kmetje, lovci, upravljavci in iz različnih območij.
- Izkušnje iz Italije, problematika druge države.
- Vključevanje predstavnikov različnih sektorjev in regij, ki imajo različne vpoglede in mnenja (mozaično)
- Dogodek je izpolnil moja pričakovanja oziroma jih je presegel. Pridobivanje informacij na ta način je neprecenljivo.
- Seznanjanje s težavami v kmetijstvu glede zveri.
- Organizacija dogodka tekoča, pričakovane informacije sem tudi pridobil.
- Predstavitev kmetij z mladimi, ki so pričeli s kmetovanjem in predstavitev kmetije, kjer kmetuje že več generacij in njihov pogled na prisotnost volka.
- Povezovanje različnih deležnikov pri upravljanju/sobivanju z velikimi zvermi.
- Organizacija, srečanja z različnimi deležniki, odzivi gostiteljev, njihovo znanje in želja po vključevanju v debato.

Kaj vas je pri današnjem dogodku motilo?

- Nesodelovanje parka.
- Preobilni obroki. Nič posebnega.
- Želela bi si več ogledov/stika s tradicionalnimi rejci/večje tradicionalne kmetije.
- Dež.
- Več uporabnih PPT, vizualizacija območja.
- Odsotnost upravljavca.
- Premalo vizualizacije pri predstavitvah, npr. Predstavitev NGO je bila zato veliko boljša.
- Vege kosilo.
- Vege kosilo, sicer BP.
- Letni čas obiska, po mojem mnenju bi bilo primernejše v času paše.
- Vse OK. Določene probleme smo kot skupina "vzeli" kot priložnost.

Vaši predlogi za naslednja srečanja:

- Politična debata.
- Izbira še kakšne od tujih držav
- Mogoče srečanje v kakšni drugi državi, da se vidijo tudi njihove dobre prakse in težave, ki jih imajo.
- Temeljitejša analiza vpliva zveri na biodiverzitetu (prej potem).
- Na nacionalnem nivoju, različni deležniki, konkretni cilji in aktivnosti, tudi če gre za majhne korake.
- Srečanje in razprava tudi med različno mislečimi (npr. Organizacije za zaščito živali in kmetje, raziskovalci).
- Več srečanj na terenu, tudi po Sloveniji. Z deležniki v prostoru.
- Predstavitev izzivov kmetijstva v Sloveniji (predavanje profesorja iz BF agronomija, ki je bilo v okviru LIFE WOLFALPS EU na Bledu)
- Nadaljevati v tej smeri.
- Predstavitev praks upravljanja z divjimi zvermi v drugih državah.
- Vključitev kakšne grafične predstavitev z najnovejšimi podatki (škode, odškodnine)
- Iskanje možnosti za povezovanje različnih deležniških skupin, ki bi v prihodnosti res bile učinkovite.

Zahvala

Iskreno se zahvaljujemo organizaciji **lo non ho paura del lupo** za gostoljubje in celovito podporo pri izvedbi obiska. Organizacija je pripravila celoten program, vzpostavila stike z vsemi deležniki ter zagotovila izvedbo pogovorov na terenu. Zahvaljujemo se tudi vsem deležnikom, ki so se odzvali njihovem vabilu ter z nami odprto delili svoje izkušnje, poglede in skrbi. Njihovi prispevki so pomembno obogatili naše razumevanje situacije in izzivov, s katerimi se soočajo lokalne skupnosti.

Priloga 1: Seznam udeležencev

	Ime in priimek
1	Irena Kavčič
2	Aleksandra Majič Skrbinšek
3	Majda Godina
4	Tadej Kogovšek
5	Alenka Volk
6	Tomaž Volk
7	Irena Bele
8	Matevž Adamič
9	Aljoša Pirnat
10	Jernej Žgur
11	Tjaša Žgur
12	Marko Milharčič
13	Helena Šneberger Mandelj
14	Eva Mejak
15	Sandi Šekinc
16	Robert Smrdel
17	Maša Žagar
18	Tajda Trbovšek